

PSALTIREA ÎN EVLAVIA ORTODOXĂ*

9 Mai 1945 — REFACEREA SPIRITUALĂ*

Psaltirea proorocului și împăratului David este, dintre cărțile canonice ale Vechiului Testament, poate cea mai citită carte în rândul credincioșilor noștri. Psalmii sunt rugăcini de laudă a lui Dumnezeu și, în același timp, rugăcini de pocăință. Ei exprimă frământările din sufletul omului, poate mai bine decât oricare alte texte sfinte și, în aceeași măsură, recunosc în fața lui Dumnezeu păcătoșenia oamenilor, dar și părerea lor de rău, și dorința lor de îndreptare. „Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea. Mai vărtos mă spală de fărădelegea mea și de păcatul meu mă curățește”.

Psalmul 50 din care am citat cele de mai sus, parcă ar izvorî din cele mai adânci simțiri ale sufletului omnesc. Iată și mai departe. „Întoarce fața de către păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-le. Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele”.

Psaltirea e o carte dramatică. E cartea fiecărui suflet „necăjit și dosădit”, cum se spune în limba vechi românească.

Fiecare se regăsește în ea. E de ajuns să începi lectura ca să n-o mai lepezi din mână. Simți că e cartea ta. Simți că e cartea credinței tale. Simți că e cartea căderilor tale. Simți însă că e și cartea speranțelor tale. E cartea împăcării cu Dumnezeu.

Nu mai Mântuitorul în Evangheliile și mai găsi asemenea cuvinte și accente atât de potrivite sufletului omului.

Fiecare o citește și se simte autorul ei. „Parcă aș fi scris-o eu”, pare a zice fiecare cititor. Mă descrie pe mine.

Omul, citind Psaltirea, trece prin toate stările posibile în fața lui Dumnezeu.

Iată-l adresând lui Dumnezeu „strigare” aproape disperată:

„Doamne, strigat-am către Tine, auzi-mă; ia aminte la glasul rugăciunii mele când strig către Tine” (140, 1).

Uneori, cum zice românul, ne ia gura pe dinainte și vorbim ce nu trebuie, și atunci ne rugăm: „Pune, Doamne, strajă gurii mele și ușă de îngădare împrejurul buzelor mele” (140, 3). Cerem santinelă la gură, dar nu ca toate santinelele care apără intrările. Noi cerem să împiedice ieșirile cuvintelor noastre, pentru că nu totdeauna știm și putem să ni le oprim singuri.

De câte ori în viață nu suntem în necazuri? De nenumerate ori. Psalmistul știe acest lucru și ne învață ca la vreme de necaz să ne adresăm lui Dumnezeu ca la ultima și unica soluție:

„Necazurile inimii mele s-au înmulțit, din nevoile mele scoate-mă”. Și cum omul își dă seama că necazurile îi vin din cauza păcatelor, se roagă:

„Vezi smerenia mea și osteneala mea, și-mi iartă toate păcatele... păzește sufletul meu și mă izbăvește, ca să nu mă rușinez că am nădărdit întru Tine” (24, 19—21). Fiindcă cel rău nu doarme, fiindcă oamenii sunt răi și adesea ne vrăjmășim între noi, și totdeauna credeam că alții sunt vinovați, iată că Psalmistul știe și ne pune să ne rugăm cu cuvintele:

„Vezi pe vrăjmașii mei, că s-au înmulțit și cu ură”

(Continuare în pag. a 2-a)

† ANTONIE
Mitropolitul Ardealului

* Cuvânt rostit în catedrala din Sibiu la „Serbările Ortodoxiei” organizate de Liga Tineretului Ortodox din Sibiu.

BIOETICA: UN RĂSPUNS PENTRU PREZENT, O „PUNTE” SPRE VIITOR

La 25 de ani de la folosirea termenului și de la constituirea ca disciplină autonomă, bioetica are încă numeroși contestatari, în pofida răspândirii cu repeziune în toate țările europene și în America. Faptul însă e explicabil, în sensul în care bioetica însăși își propune să activeze într-un „mediu de frontieră”, încercând să unească două moduri de gândire diferite: gândirea științifică și cea teologică.

Cuvântul „bioetică” (bio-etica) ne oferă o primă idee asupra a ceea ce vrea să ne spună această tânără știință. (De altfel, e cea mai tânără disciplină, atât între științele biologice, cât și teologice.) Ea privește deci un raport între cercetarea științifică în domeniul viului și valorile și morală socială. Cu alte cuvinte, cercetătorul va trebui să se conducă de o morală autentică, pusă în slujba vieții, de vreme ce omul a pătruns cu cunoașterea în viziunile vieții, iar rezultatele sunt adesea imprezvizibile.

Intrarea moralei în câmpul

biologiei a fost privită ca o tendință de „ideologizare” a științei, de vreme ce aceasta din urmă are de-a face doar cu „fapte”, de aceea trebuie să se țină departe de orice etică. În acest mod se deschidea o veche polemică, aceea a contrastului între știință și etică. O asemenea concepție a fost exprimată de bioeticianul de orientare marxistă L. Battaglia: „Parabola bioetică — în pendularea sa între speranțe și temeri — pare să a-bordeze un raport interdisciplinar știință-etică, ce a favorizat, într-o primă fază, un proiect de științare a eticii și, într-o fază succesivă, s-a orientat spre un proiect de eticizare a științei”.³ Observăm tonul ironic al autorului. Dar în același timp și trasarea unor posibile pericole ce ar putea amenința evoluția bioetică, ca știință.

Cu timpul însă, clarificându-se sfera de acțiune a bioeticii, s-a conștientizat tot mai mult necesitatea acesteia, întrucât cercetarea științifică se vede expusă

pericolului de a fi utilizată necontrolat de către puterea politică.

(Continuare în pag. a 3-a)

Ierom. Iuvenalie Ionașcu

1 Elio Sgreccia (episcop) — „Manual de Bioetică”, Ed. Vita e Pensiero, Milano, 1994, vol. I, p. 30.

2 În Occident, se tipărește anual un număr considerabil de lucrări în domeniul bioeticii. Cu toate acestea, nu putem spune că avem o bioetică substanțială. În România, după cunoștința noastră, se prezintă un curs de bioetică la Facultățile de Medicină din Iași și Cluj (informație neverificată). De asemenea, la Facultatea de Teologie din Sibiu, vrednicul Părinte Profesor Ilie Moldovan susține un seminar de „Ecoteologie și Bioetică”. Lucrări de specialitate sunt extrem de puține.

3 L. Battaglia — „Responsabilități, putere, raționare: la questione dei limiti nella Bioetica”, inrev. „Notizie di Politica”, nr. 18/1990, p. 7—11.

Harul necreat după Sf. Grigorie Palama*

Sf. Grigorie Palama este numit în slujba și în cele mai multe din imnele sărbătorii lui ca „propovăduitor al harului” pentru că într-adevăr, atât ca teolog și scriitor, cât și ca păstor și dascăl al credincioșilor a vestit cu prioritate harul lui Dumnezeu către om. Harul lui Dumnezeu, ca nemijlocită energie personală a Lui pentru mântuirea omului, este necreat. Aceasta au învățat-o Părinții Bisericii și a susținut-o Sf. Grigorie Palama în aproape toate scrierile sale, combatând păreriile potrivnice ale concepțiilor lui Varlaam și ale adepților lui. El scrie că „necreată este numai energia și această ni se dă nouă în mod strălucitor de la Dumnezeu prin sfinți și, prin toate scrierile noastre, am arătat și am învățat că aceasta este împreună cu Dumnezeu”.¹ Această învățătură nu constituie o concepție teologică ciudată a Sf. Grigorie Palama sau a Părinților Bisericii, ci este un adevăr primordial al credinței creștine.

Energia creată indică fire creată, pe când energia necreată caracterizează Ființa Necreată, „câci se arată că totdeauna cele naturale sunt corespunzătoare celor firești”.² Însă în afară de harul sau energia necreată a lui Dumnezeu, există pentru oameni și cele create, care au fost făcute pentru ei. Prin urmare, omul are posibilitatea să-L cunoască pe Dumnezeu pe două căi: prima prin participarea la harul Său necreat și a doua, prin

contactul cu făpturile Lui create. Astfel, avem revelația naturală și cea supranaturală. Pe de o parte, revelația naturală îl ajută pe om să accepte existența lui Dumnezeu, fără însă ca aceasta să-i aducă și mântuirea, iar pe de altă parte, revelația supranaturală îl mântuiește și îl reînnoiește pe om.

Revelația naturală se prezintă ca rezultat al energiei creatoare și proniatoare a lui Dumnezeu, adică, ca „haruri naturale”, care sunt create.³ Revelația supranaturală ne oferă harul restaurator al lui Dumnezeu care este necreat. Harul creat nu constituie nemijlocit energia persoanei, ci obiectul sau posibilitatea necesară existenței ei prin acesta. Harul creat, sau mai simplu creația în devenire, este fundamental diferit de Dumnezeu cel Necreat. Aceasta adevărate nu numai existența și înțelepciunea Creatorului, ci și absența Lui. După cum opera de artă, în vreme ce descoperă în mod pozitiv trăsăturile artistului, îl delimitează în același timp pe artist în mod apofatic, ca pe ceva diferit de ea; tot astfel, și harul creat în timp ce exprimă însușirile lui Dumnezeu, îl deosebește pe Dumnezeu în mod apofatic ca diferit de acesta. Opera de artă îl trimite pe privitor la artist. Harul creat îl trimite pe om la Creator.

Harul creat nu este în stare să ne ofere posibilitatea contactului și a comuniunii cu Dumnezeu, ca și opera unui artist care

nu poate să ne mijlocească o întâlnire personală și o comuniune cu acesta. Prin harul creat putem s-o avem sau s-o dezvoltăm, precum putem s-o avem sau s-o întretinem prin opera unui artist. Numai prin harul necreat putem s-o simțim și s-o trăim, după cum putem să simțim și să experiem prezența unui artist.

Harul necreat nu se oferă într-un mod magic printr-o potențare a puterilor firești, sau a facultăților spirituale ale omului. Un astfel de har ar fi creat, deoarece, în cele din urmă nu va duce la o relație personală, ci va fi un dar subiectiv. Harul necreat este lumina lui Dumnezeu,

(Continuare în pag. a 3-a)

Traducere din Prof. Georgios Mantzaris, Palamika ed. a II-a, Tesalonica, 1983, pag. 33-38, de protos. lect. Daniil Stoenescu.

* Comunicare susținută în 22 martie 1970, cu prilejul praznicului Sf. Grigorie Palama, în aula „Societății Studiilor Macedonene” din Tesalonica.

1 Impotriva lui Gregora, IV, mss. Dionis, 192, fila 158 a.

2 Sf. Ioan Damaschin, Dogmatica III, 15; P.G. 94, 1056 BC. Sf. Grigorie Palama, Despre energiile divine, 26, în Scrieri, vol. II, ed. P. Hristou, Tesalonica, 1966, p. 115.

3 Sf. Grigorie Palama, Câte Atanasie de Cluză, 15, ed. cit., p. 425.

„Alături de problema păcii, omenirea este preocupată și frământată astăzi intens de problema așa-zisă „reconstrucție” de pe urma distrugerilor pricinuite de războiul abia sfârșit. Cutremurată stihial de puterea distrugătoare a războiului, omenirea este hotărâtă acum să-și pregătească o pace trainică, pentru ca să se refacă din ruine și să pășească spre o perioadă de propășire.

Dar însuși termenul tehnic de „reconstrucție” — menit să definească problema respectivă — arată că problema refacerii se pune unilateral. De fapt, termenul „reconstrucție” poate avea aplicare numai în domeniul vieții materiale, pentru că referitor la sfera vieții spirituale nu se potrivește. Și dacă lumea vorbește astăzi numai de „reconstrucție”, înseamnă că ea este preocupată exclusiv de refacerea vieții sale sub aspect material-biologic. Dovadă despre aceasta este și faptul că însuși soluția problemei o reduce la refacerea materială a vieții și la organizarea ei cât mai potrivită. Ceea ce înseamnă că se acordă o importanță exagerată laturii materiale a vieții, precum și o încredere prea mare organizatorismului tehnic modern. Termenii și soluția problemei se reduc deci la materie și tehnică.

Felul cum se pune azi problema „reconstrucției” este semnificativ și concludent pentru duhul lumii de azi: spiritul este aproape total neglijat sau predominant de materie. Lui nu i se atribuie nici un rol în problema refacerii lumii de pe urmele războiului.

Este adevărat că problema „reconstrucției” n-a ajuns încă la contururi mature și definitive și-n consecință n-o putem aprecia deplin adecvat. Totuși, faptul că până acum spiritul este absent din termenii problemei, este foarte îngrijorător.

Ori, esențialul problemei refacerii de pe urmele războiului se reduce la spirit și nicicum la materie...

În consecință, problema „reconstrucție” postbelică trebuie să sufere o transformare radicală. Ea trebuie să pornească de la spirit și să fie preocupată în primul rând de spirit, de redresarea acestuia...

Toată tragedia actuală a omenirii este simptomul unei totale deplasări a centrului de gravitate

al vieții autentice umane. Și întrucât unicul și adevăratul centru de gravitate al vieții, cu adevărat uman este Dumnezeu, înseamnă că zbuciumul actual al omenirii are drept cauză desprinderea lumii de legătura filială cu Tatăl ceresc și prăvălirea ei în mocirla unei vieți cu totul contrare voinței divine.

Așa stând lucrurile, înseamnă că singura cale de refacere spirituală a omenirii este revenirea ei la Dumnezeu, ceea ce echivalează cu reconvertirea ei la creștinism...

Ranele războiului recent sunt încă proaspete și vii în conștiința omenirii. Cugetând la grozăviile lor, omenirea n-are decât să scoată din ele temei de viață nouă pentru viitor. Văzându-le în lumina lor adevărată drept consecințe ale depărtării ei de Dumnezeu, ea trebuie să scoată din semnificația lor hotărârea de a trăi după voia lui Dumnezeu. Iar încheierea firească a acestui proces sufletesc să-i fie convingerea că echilibrul, liniștea, pacea și propășirea le va găsi numai în comuniune de viață cu Dumnezeu.

În acest efort de ridicare a omenirii pe culmile refacerii spirituale și ale creației, rolul creștinismului este de prim ordin. El e chemat ca prin în-doctrinarea omenirii în duhul învățăturii sale, să redea vieții adevăratul ei sens și să repună omenirea în făgașul adevăratului progres spiritual...

Cât privește în special neamul nostru, rolul Bisericii ortodoxe în refacerea lui spirituală apare și mai reliefat. Dacă ea a prezidat nașterea lui și l-a adus la realizările istorice de până acum, înseamnă că aceeași funcțiune trebuie să o aibă și de aici înainte. Căci elementul care a avut o parte atât de însemnată în plămădirea ființei lui, nu poate nicicum să fie absent în truda de ridicare a neamului la împlinirea destinului său istoric.

Pr. prof. Corneliu Sârbu

* Ecouri din paginile „Telegrafului Român” (Nr. 39 din 30 sept. 1945), privind dezideratele de re-așezare a normalității în viața poporului român, după încheierea războiului, dezeritate dintre care cele mai multe au rămas neîmplinite.

Cinstirea femeii în lumina Evangheliei

Faptul că Domnul se arată după înviere unor femei, ele fiind primii matori ai învierii, ca apoi să devină primele propovăditoare ale veștii celei bune că Iisus Domnul a înviat, că mormântul Lui e gol, arată importanța deosebită pe care Fiul lui Dumnezeu cel înviat o acordă femeii, care în timpul când El își desfășura activitatea în lumea nesocotită, disprețuită, considerată roaba bărbatului ei.

Pentru a înțelege mai bine acest lucru să vedem mai îndeaproape cum a fost tratată femeia înainte de venirea Mântuitorului în lumea în care și-a desfășurat El activitatea, adică în lumea în care urma să fie propovăduită Evanghelia Sa.

În Roma antică femeia era considerată ca o „fiică” a bărbatului, care se numea „părintele familiei” („pater familias”) care domina cu atotputernicia sa nelimitată întreaga familie (soție, copii, sclavi) atât asupra persoanelor, cât și asupra bunurilor lor, precum era de pildă zestrea soției...

Soțul avea dreptul de repudiere asupra soției și dreptul de viață și de moarte asupra întregii familii. Pe timpul lui Cato cel Bătrân adulterul unei femei era considerat o crimă, soțul putând-o omori. Bărbatul însă, chiar dacă săvârșea aceeași faptă nu i se lua în considerare. Femeia nu se putea căsători după dorință. Sentimentele ei nu se luau în considerare de nimeni, nu valorau nimic, ea era măritată așa cum hotărâta tatăl ei, în funcție de interesele lui economice și politice.

În lumea greacă femeia își trăia viața în izolare față de soțul ei, petrecând timpul alături de sclave în camere separate. Ea nu putea fi considerată o tovarășă de viață a soțului ei, ci mai degrabă o servitoare a lui. În Atena, de pildă, locul femeilor era alături de al străinilor, sclavilor, copiilor. Femeia ateniană era la dispoziția soțului ei, care pentru ea era un „kyrios”, adică un domn, un stăpân, putând să o vândă, sau să o omoare fără să dea socoteală cuiva de aceasta. Mai mult chiar, tatăl putea să-și mărite fiica și prin testament, iar moștenitorii testamentului puteau face același lucru.

chiului Testament femeia a fost creată de Dumnezeu din coasta lui Adam, adică din ființa primului om, având menirea să-i fie acestuia tovarășă de viață și împreună cu el să stăpânească pământul, pentru că era trup din trupul lui și suflet din sufletul lui. Eva avea menirea înaltă de a perpetua neamul omnesc, ceea ce rezultă din însăși numele ei („Eva” însemnând „viață”). Totul ar fi decurs în cele mai bune condiții, dacă nu ar fi apărut păcatul în lume. Intervenția păcatului a determinat ca instinctele și poftelile oarbe să răbufnească tiranic în ființa urmașilor aceluia care au fost lăsați de Dumnezeu să con-

tinue opera Lui de desăvârșire a lumii.

După căderea în păcat s-a alterat și raportul de egalitate, de bună înțelegere și de bună unitate între bărbat și femeie în urmașii primilor oameni. Bărbatul fiind mai tare a devenit stăpânul femeii, iar femeia supusă lui. S-a ajuns ca părintele să-și poată vinde chiar fiicele, iar un bărbat putea lua ca femeie chiar două surori, din cadrul aceleiași rudeni.

Pentru a pune ordine în viața de familie, Dumnezeu a dat lui Moise tablele Legii în care desfrâul era pedepsit cu severitate. (Continuare în pag. a 2-a)

Preot Prof. Sorin Cosma

Șaptezeci de ani de la elaborarea Legii și Statutului de Organizare a Bisericii Ortodoxe Române (1925 — 1995)

Reîntregirea Statului Național Român la 1918 a însemnat și unificarea Bisericii Ortodoxe Române.

Datorită condițiilor vitrege de dezvoltare istorică a celor patru teritorii naționale ce alcătuiesc România Mare, Biserica Ortodoxă Română a viețuit sub patru regimuri deosebite care s-au imprimat și asupra organizării Bisericii, și anume: Biserica din vechiul regat (Muntenia și Moldova) era organizată potrivit Legii Sinodale (1872) și era în strânsă legătură cu Statul, pe linia tradiției ortodoxe; Biserica din Ardeal era organizată ca Mitropolie autonomă — constituțional democratică — potrivit Statutului Organic Șagunian (1868); Biserica din Bucovina era organizată potrivit Planului regulativ bisericesc (1786); iar Biserica din Basarabia avea o organizație proprie Bisericii fostului imperiu rusesc.

Problema ce s-a pus imediat după unificarea Statului și a Bisericii a fost uniformizarea organizatorică și administrativă a Bisericii unitare române.

Pentru atingerea acestui deziderat s-a început încă din 1919 acțiunea de alcătuire a unei legislații unice care să armonizeze cele patru tradiții. În acest sens Sf. Sinod a făcut la 30 noiembrie 1919 următoarea propunere, primită cu unanimitate și cu mare însuflețire, și anume:

„Unirea politică înfăptuită între toate provinciile națiunii române să se extindă și asupra Sfintei noastre Biserici strămoșești, așa că Biserica Ortodoxă a Basarabiei, Bucovinei, Ardealului, Banatului, Crișanei și a părților ungurene să alcătuiască o singură Biserica autocefală ortodoxă națională română, a cărei autoritate supremă este Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe autocefale, al României întregite”.

La puțin timp (25 februarie 1920) Congresul Național Bisericesc al Mitropoliei Ardealului declară:

„Mitropolia Românilor ortodocși din Transilvania și fosta Ungarie se unește pentru vece cu Biserica vechiului Regat, a Basarabiei și Bucovinei, alcătuind o singură Biserica Ortodoxă Română autocefală”, solicitând însă ca „până la înfăptuirea unei organizațiuni bisericești unitare, Biserica din provincia noastră să-și susțină în întregime actuala sa organizație autonomă, călăuzită de conștiința, că principiile depuse în Statutul Organic trebuiesc să servească drept temelie la viitoarea organizație unitară a Bisericii Ortodoxe din România întregită”.

În lumina acestor deziderate, însușite și de Sf. Sinod, Mitropolitul Primat Pimen comunică Senatului în ședința din 29 februarie 1920:

(Continuare în pag. a 2-a)

Arhid. prof. dr. Ioan N. Floca

(Urmare din pag. 1)

nedreaptă m-au urât" (24, 20). Ce bine ar fi ca ura lor să fie întodeauna nedreaptă. Pe aceasta n-o îngăduie Dumnezeu la nesfârșit. Dar situația aceasta de dușmănie între oameni e deasă, de aceea Psalmistul o invocă foarte des:

„Izbăvește-mă de vrăjmașii mei cei tari, și de cei ce mă urăse pe mine, că s-au întărit mai mult decât mine" (17, 20). Nu ne simțim bine când oamenii ne urăsc! Mie mi se pare că acesta e un lucru foarte interesant. Nu suntem făcuți pentru ură. Toți ne vrem iubiți. Aceasta e starea normală pentru care ne-a făcut Dumnezeu: „În mâinile Tale, Doamne, e soarta mea; izbăvește-mă din mâna vrăjmașilor și de cei ce mă prigonesc" (30, 15). Nu ne simțim bine când avem dușmani. De aceea Psalmistul se roagă: „Măntuiește-mă de toți cei ce mă prigonesc și mă izbăvește" (7, 1). Și apoi își mărturisește speranța: „Când se vor întoarce vrăjmașii mei înapoi, slăbi-vor și vor pieri de la fața Ta" (9, 3). Și în alt Psalm: „Pleacă spre mine urechea Ta, grăbește de mă scoate (din necaz). Fii mie Dumnezeu apărător și casă de scăpare ca să mă măntuiești" (30, 2).

Izbăvirea de vrăjmași e una din cererile dese ale Psaltirii. Oamenii sunt răi. Se bucură adesea de nenorocirile noastre. Mai ales vrăjmașii noștri. Dar când Dumnezeu ne apără, vrăjmașii n-au de ce se bucura. Mai degrabă se întristează. Cunosător al inimii omenești, Psalmistul slăvește pe Dumnezeu când îl apără pe om de bucuria vrăjmașilor: „Înalță-Te-voi, Doamne, că m-ai ridicat și n-ai veselit pe vrăjmașii mei împotriva mea" (29, 1).

Psalmistul are cuvinte aspre despre clevetire și clevetitori. Cine scapă de clevetire? Psalmistul dă însă și soluția scapării:

„Gura vicleanului asupra mea s-a deschis... În loc să mă iubească, mă cleveteau, iar eu mă rugam" (108, 1-3). Și în alt loc condamnă clevetirea: „Pe cel ce clevetea în ascuns pe vecinul său, pe acela l-am izgonit" (100, 6). Și apoi rugăciunea: „Scoate-mă, Doamne, de la omul viclean și de omul nedrept mă izbăvește" (139, 1).

Sunt atât de omenești aceste rugăciuni, atât de ieșite din experiența de suferință morală a fiecăruia, încât e ca și cum Psalmistul ar vorbi despre fiecare din noi. Psalmii dau satisfacție și speranță tuturor celor nedreptățiți.

Uneori însă, când sufletul omului e covârșit de vicleniile altora, de boală și de alte nenorociri, el devine îndrăzneț în fața lui Dumnezeu, ajunge chiar să-i ceară socoteală lui Dumnezeu pentru cele ce pătimize, dar întodeauna o face cu smerenie. Îi plac lui Dumnezeu asemenea atitudini? Îi plac, atâta vreme cât ele vin din credința că Dumnezeu poate îndrepta relele care vin asupra noastră. Iată câteva exemple:

„Până când, Doamne, te vei mânia pe mine până la sfârșit? Până când se va aprinde ca focul mânia Ta?" (Ps. 78, 5) sau: „Până când păcătoșii, Doamne, se vor fâlfâi? Până când vor spune și vor grăi nedreptate?" (93, 3-4). Și iată texte și mai îndrăznețe: „Pentru ce, Doamne, stai departe? Pentru ce treci cu vederea la vreme de necaz?" Dar credinciosul știe că Dumnezeu judecă cu dreptate. „El va judeca lumea, cu dreptate va judeca popoarele".

În cele din urmă credinciosul își afirmă credința în judecata lui Dumnezeu și zice: „Domnul este lumina mea și mântuirea mea; de cine mă voi teme?" (26, 1). Și, mai potolit se roagă: „Către Tine, Doamne, am strigat, Dumnezeu meu, ia a-minte! Că de nu mă auzi, mă voi asemăna cu cel ce se pogoară în groapă" (27, 1).

Iată rugăciuni de umilință, aproape sfâșietoare, care sunt în același timp cereri și mărturisiri:

„Necazurile inimii mele s-au înmulțit; din nevoile mele scoate-mă".

„Vezi smerenia mea și osteneala mea, și-mi iartă toate păcatele mele" (24, 18-19).

Afirmarea credinței în Dumnezeu este prezentă pe toate paginile Psaltirii. Totul e de la Dumnezeu: „De n-ar zidi Domnul casa, în zadar s-ar osteni cei ce o zidesc; de n-ar păzi Domnul cetatea, în zadar ar priveghea cei ce o păzește" (126, 1).

„Cerulele spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește țări" (18, 1).

„Al Domnului este pământul și plinirea Lui; lumea și toți cei ce locuiesc într-însa" (23, 1).

„Dintru început Tu, Doamne, ai întemeiat pământul și lucrul mâinilor Tale sunt cerurile" (101, 26). Și tot ce e pe lume e opera lui Dumnezeu. Ar trebui să cităm tot Psalmul 103, în care sunt pomenite toate lucrările Domnului, izvoarele, păsările, munții, iarba, pâinea, vinul, întdelemnul. De aceea Psalmul 97 începe cu cuvintele: „Cântați Domnului cântare nouă, că lucruri minunate a făcut Domnul!" Atât de minunate încât iată o metaforă neașteptată a Psalmistului: „Răurile vor bate din palme deodată și munții se vor bucura de fața Domnului" (97, 10). Răurile vor bate din palme!

Psaltirea în evlavia ortodoxă

Psaltirea se citește mult de către credincioșii ortodocși. Psalmii sunt mângâietori. Îndeamnă la pocăință. Prin ei se cere iertare de păcate. Se recunoaște slăbiciunea firii omenești și se cere întărire în lupta cu ispitele și cu diavolul. Psalmii se citesc în orice zi a anului, dar mai ales la vreme de necaz și de supărări și, întodeauna, credinciosul simte ajutorul lui Dumnezeu după citirea lor. Toți psalmii sunt atât de potriviți sufletului omeneș, încât par a fi rugăciunea inimii fiecăruia din cei care îi citesc. Psalmistul David a prins în cuvinte, cele mai adânci simțăminte de umilință ale sufletului omeneș.

Psalmii exprimă umilință și speranță în același timp: „Cu glasul meu către Domnul am strigat și m-a auzit din muntele cel sfânt al Lui" (Ps. 3, V. 4). E de la sine înțeles că aici, prin „muntele cel sfânt al Lui", trebuie să înțelegem împărăția cerurilor. În psalmul 4 din nou se mărturisește încrederea în Dumnezeu. „Când Te-am chemat, m-ai auzit, Dumnezeu dreptății mele! Întru necaz m-ai desfătat!"

Cel care se roagă și se pocăiește îl simte pe Dumnezeu aproape: „Însemnatu-s-a peste noi lumina feței Tale" (Ps. 4, V. 6), sau: „Auzit-a Domnul cererea mea, Domnul rugăciunea mea a primit" (Ps. 6, V. 9).

Psalmii sunt, uneori, păreri de rău sfâșietoare pentru viața păcătoasă, păreri de rău prinse în cuvinte simple dar adânci. Sunt invocări menite să-L îmblânzească pe Marele Judecător ca să folosească fața de noi mila și iertarea, nu judecata și condamnarea. Dumnezeu e chemat să fie cu noi în permanență și să răspundă nevoilor și nădejzilor noastre: „În Tine au nădăjduit părinții noștri, nădăjduit-au întru Tine și i-ai izbăvit pe ei" (Ps. 21, V. 4).

Peste tot în Psalmi se mărturisește încrederea în Dumnezeu și aceasta, pentru că se mărturisește mai întâi credința în El și în atotputernicia Lui: „Că a Domnului este împărăția și El stăpânește peste neamuri" (Ps. 21, V. 33). Toate destinele individuale și ale popoarelor sunt rânduite de Dumnezeu. De aceea pentru cel credincios nici moartea nu mai este motiv de teamă și spaimă. „Că de voi umbla și în mijlocul morții, nu mă voi teme de rele, căci Tu cu mine ești" (Ps. 22, V. 4). Psalmii afirmă cu putere atotputernicia lui Dumnezeu și încredințarea în biruința iertării Lui, atunci când aceasta este cerută cu smerenie, cu îndrăzneală și cântă.

Este însă tot atât de adevărat că omul care se roagă cu cuvintele Psalmistului, știe că cel care nu se îndreaptă și rămâne în păcat, rămâne sub judecată: „Să nu grăiți nedreptate împotriva lui Dumnezeu. Căci nici de la răsărit, nici de la apus, nici din munții pustiei nu vine ajutorul. Ci Dumnezeu este Judecătorul. Pe unul îl smerete și pe altul îl înalță. Paharul este în mâna Domnului plin cu vin curat bine-mirositor, și-l trece de la unul la altul. Dar drojdia lui nu s-a vărsat; din ea vor bea toți păcătoșii pământului" (Ps. 74, V. 5-8).

În unii psalmi, cei care se pocăiesc, și gustă din bucuria iertării, îi avertizează pe cei care rămân în păcat că vor pătimi rău pentru păcatele lor necăpate.

Toți Psalmii sunt alcătuiți poetice de mare frumusețe, vorbirea psalmistului fiind plină de metafore care spun, pe înțelesul tuturor, adevărul despre viață și despre moarte și, mai ales, despre om ca ființă trecătoare. „Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului, așa va înflori. Că vânt a trecut peste el și nu va mai fi și nu se va mai cunoaște locul său" (Ps. 102, V. 15-16). Prin ce cuvinte simple, dar adevărate știe să vorbească psalmistul despre viața omenească! Și tot așa, cât de profund și, în același timp, cu ce simplitate îl descrie psalmistul pe Dumnezeu în Psalmul 103. Tot ce spune e pe înțelesul celui mai simplu om, dar e convingător și pentru cel mai învățat. El arată cum s-au alcătuit pământul, cerul, munții, văile, izvoarele, fiarele câmpului, păsările cerului, și cum toate își au rostul lor pentru om și pentru toate viețuitoarele. Nimeni nu e întâmplător pe lume. În toate se citește intenția și rostul pus de Dumnezeu pentru ca opera Sa, creația să dureze. „Cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut", exclamă psalmistul. Argumentele sale deși sunt simple, sunt convingătoare pentru că sunt de ordinea evidenței.

După toate acestea, după ce se arată că totul vine de la Dumnezeu, în alt Psalm, pe bună dreptate psalmistul va exclama: „Fericit bărbatul care se teme de Domnul" (Ps. 111, V. 1).

Nu e de mirare că Psaltirea este, poate, cartea cea mai citită după Evangheliile. Aici sufletul omeneș găsește tot ce-i trebuie, hrană sufletească, speranță, liniște. Și e, poate, cartea care, prin cu-

vântul ei ne provoacă cele mai profunde meditații și ne dă cea mai mare liniște sufletească. Nu e de mirare că mulți duhovnici dau credincioșilor drept canon citirea Psaltirii. Ea duce la îndreptarea păcatelor și la mântuire.

Se știe că Psaltirea conține și foarte multe profeții mesianice. De aceea Psalmistul David e numit și **proorocul David**. El a prevestit venirea Mântuitorului, care urma să fie din seminția sa.

Modelul Fericirilor roștite de Mântuitorul, acela pe care le-a rostit pe munte și pe care le auzim în timpul Sf. Liturghii se află fără îndoială în Cartea Psalmilor.

„Fericit este omul care-și umple casa de copii. Acesta nu se va rușina când va grăi cu dușmanii săi în poartă" (Ps. 120, V. 5).

„Feriți-vă toți cei ce se tem de Domnul, care umblă în căile Lui" (Ps. 127, V. 1; Vezi și 83, 5-6; 93, 12; 105, 3; 111, 1; 118, 1-2)

Nimeni n-ar putea rezuma bogăția de învățături cuprinse în Psalmi. Ea se descoperă însă celui care citește Psalmii cu evlavie și cu mare atenție.

Psalmii ne fac mai buni. Mai credincioși. Mai atenți față de Dumnezeu și față de aproapele nos-

Cinstirea femeii în lumina Evangheliei

(Urmare din pag. 1)

Femeia prinsă în desfrâu era omorâtă cu pietre. În general Vechiul Testament acordă o importanță deosebită rolului pe care îl are femeia în familie. Intelep-tul Solomon arată că femeia bună, cinstită este o cunună pe capul soțului ei, pe când „frumusețea într-un trup necinstit e ca un inel de aur în râtul unui porc" (Pilde 11, 23). Cu toate acestea, în cadrul cultului religios, în cadrul cultului divin public de la templu sau de la sinagogi, locul femeii nu putea fi nicicând alături de al bărbatului, ea rămânea undeva în spatele locașului de închinare.

Apoi, dacă cineva primea oaspeți, femeia nu stătea cu ei la masă, ci îi slujea, alături de sclavi. Iisus Hristos aduce o nouă religie și o nouă morală, în sensul că El a venit să restabilească pe om în starea lui dinainte de căderea în păcat, să repună femeia în relații egale cu bărbatul, fiindcă așa au fost creați de Dumnezeu.

Mântuitorul nu a condamnat niciodată ființa păcătoșilor, ci păcatul din ființa lor. Oricât de păcătos ar fi cineva, el poartă totuși chipul lui Dumnezeu în ființa sa; iar chipul lui Dumnezeu reprezintă cea mai mare valoare din lume. Când, de pildă, căpeteniile religioase ale timpului aduc la Iisus o femeie prinsă în desfrâu și care după legea lor trebuia să fie omorâtă cu pietre, Iisus devine Salvatorul ei, văzând alături de răutatea lor, păcatul din ei înșiși: „Cine nu a greșit niciodată în viață să ia primul piatră și să arunce în ea", este replica Mântuitorului, la care cei împovărați de păcate nu mai pot decât să plece ochii rușinați, și astfel Domnul salvează viața unei femei căreia îi spune în final: „Nici Eu nu te osândesc, dar de acum să nu mă păcătuiești".

Din femeia păcătoasă de la fântâna lui Iacob, Iisus face un „izvor de apă vie", un mesager al dragostei lui Dumnezeu, o descoperitoare a lui Mesia, Mântuitorul ei, iar în ființa Mariei Magdalena răbunefte o trezire la o viață nouă, clădită pe ruinele unui regret profund, a unei cântăce de o determinare să se prostornească la picioarele lui Iisus, să-și plângă păcatul, să regrete viața ei de altădată și cu părul capului să-și ștergă lacrimile ce curgeau pe picioarele lui Iisus... Și astfel numele păcătoaselor de

altădată a trecut în calendarul sfințeniei creștine, și din disprețuite au ajuns să fie cinstite la rang de sfinți.

Asadar, Biserica creștină reconsideră moral egalitatea femeii și a bărbatului pe baza dragostei lui Dumnezeu arătată în Iisus Hristos, care și-a vărsat scump Sângerul Său pentru toți păcătoșii din lume, indiferent căru sex, sau căru neam ar aparține: „Nu mai este iudeu, nici elin, nu mai este rob, nici slobod, nu mai este parte bărbătească sau femeiească, pentru că toți sunteți în lui Hristos" (Galateni 3, 28). Sfântul Apostol Pavel arată că „bărbatul se sfințește prin femeie și femeia se sfințește prin bărbat". Același sfânt Apostol consideră și ridică legătura dintre bărbat și femeie, adică căsătoria la rangul de Sfântă Taină, spunând că „bărbatul trebuie să-și iubească femeia, precum Hristos își iubește Biserica și s-a dat pe Sine pentru ea... Așa sunt datorii bărbații să-și iubească femeile lor, ca și trupurile lor. Cel ce își iubește femeia, pe sine se iubește... Taina aceasta mare este, iar eu zic în Hristos și în Biserica". Astfel de cuvinte nu puteau fi auzite în lumea greco-romană cu două milenii în urmă, decât din partea unui Apostol al lui Hristos, în numele Evangheliei lui Hristos.

Data fiind această nouă poziție pe care o aduce Evanghelia lui Hristos față de femeie, în Biserica creștină primară s-au creat adevărate instituții de asistență socială, primele în lume. Erau azilele pentru văduve, unde văduvele vârstnice care duceau o viață cinstită, aveau întreținerea asigurată de către comunitatea credincioșilor. La fel erau și casele de adăpost pentru fecioarele care își dedicau viața slujirii Bisericii. Fecioarele puteau locui și în familiile lor sau în comunități creștine sub îndrumarea văduvelor dedicate aceleiași slujirii a Bisericii. În aceste case de adăpost pentru fecioare puteau fi primite și acelea ce se aflau în diferite primejdii, orfane sau lipsite de mijloace de trai.

În Biserica creștină primară participând la cultul divin public, poziția femeii devine bine stabilită alături de cea a bărbatului și nu „aruncată" în spatele locașului de cult. Aceasta datorită faptului că ea este considerată soră în Hristos, iar bărbații,

tru. Mai atenți cu viața noastră de aici și cu cea din veșnicie. Iată cuvinte vrednice de luare aminte cu care vom și încheia această smerită vorbire și acest îndemnul la citirea Psalmilor.

„Adusu-mi-am aminte de zilele cele de demult; cugetat-am la toate lucrurile Tale, la faptele mâinilor Tale m-am gândit". Adică la creație și la Creator.

„Întins-am către Tine mâinile mele, sufletul meu ca un pământ însetat. Degrab auzi-mă, Doamne, că a slăbit duhul meu. Nu-ți întoarce fața Ta de la mine, ca să nu mă asemăn celor ce se pogoară în mormânt" (Ps. 142, V. 5-7).

Psaltirea e o carte-miracol. În popor există o vorbă, la supărare: **Te pun la Psaltire!** Adică voi citi Psaltirea cu speranța că Dumnezeu va lămurii lucrurile. Căci ea se citește cu umilință și cu speranță și, după lectura ei, vine lămurirea și se înfăptuiește dreptatea lui Dumnezeu, ca după orice rugăciune.

Psaltirea se termină prin cuvinte de slavire a lui Dumnezeu: „**Toată suflarea să laude pe Domnul**" (Ps. 150, V. 6).

Dumnezeu să-i binecuvinteze pe toți cei care vor citi această dumnezeiască Psaltire și să-i ajute în toate cererile lor. S-o aveți și s-o dăruți și altora.

frați în Hristos, egali unul cu altul, chemați la aceeași mântuire adusă de Hristos cel înviat.

În acest context și moralitatea femeii primește amprenta specifică noii învățături creștine. Iată sfântul apostol Petru adresat femeilor creștine: „Podoaba voastră să nu fie cea din afară, ca: împletirea părului, podoabele de aur și îmbrăcarea hainelor scumpe, ci să fie omul cel tainic al inimii întru nestricăcioasa podoabă a duhului blând și liniștit care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu... Voi bărbaților, de asemenea, trăiți înțelepțește cu femeile voastre ca fiind făpturi mai slabe și faceți-le parte de cinste, ca unora care împreună cu voi sunt moștenitoare ale harului" (1 Petru 3, 3-4). De aici vedem că accentul cade pe aspectul interior, sufletesc, duhovnicesc, care trebuie totdeauna să domine viața credincioșilor.

Văzând cinstirea de care se bucură femeia în lumina Evangheliei, ne punem firească întrebare: care este menirea ei astăzi? Fînd egală cu bărbatul, ea își îndeplinește misiunea cu demnitatea și calitatea de soră, având în cadrul serviciilor religioase (a cultului divin public) poziția alături de bărbat și nu în spatele lui; împărțându-se ca și bărbatul cu harul aceluiași Sfintei Taine spre desăvârșirea vieții duhovnicești, și aducându-și contribuția la cântarea în comun și la înfrumusețarea sfințitului locaș de cult.

În societate trebuie să activeze, făcându-și prezenta în cadrul acțiunilor caritative în spitale, azile și orfelinate.

Ca soție trebuie să fie sufletul familiei, alături de soțul ei, atât la bine, cât și la rău. Să evite cu desăvârșire avortul și să-și crească copiii cu iubire, dreptate și gingășie, imprimându-le țiețarea creștină, care să nu-i părească niciodată în drumul vieții lor. Să nu uităm că dacă în calendarul sfințeniei creștine strălucesc chipurile marilor personalități, numele lor stau alături de numele mamei lor, care de mici le-a imprimat în suflet pecetea dragostei față de Dumnezeu.

În sfârșit, atât în ținută, cât și în comportare, în viața femeii creștine trebuie să strălucească învățătura Evangheliei lui Hristos. Și astfel va reuși să schimbe chipul lumii și să o transforme după voia și planul lui Dumnezeu.

70 de ani de la elaborarea Legii și Statutului de Organizare a B.O.R.

(Urmare din pag. 1)

1. „Până la votarea Legii generale de organizare unitară, Bisericele provinciale să rămână sub regimul după care s-au condus până la Unire, în frunte însă cu Sf. Sinod".

2. „Pentru stabilirea principiilor și directivelor de bază ale viitoareii organizații bisericești să se convoace ad-hoc o adunare bisericească".

Adunarea aceasta, numită apoi „Constituanta bisericească, convocată în septembrie 1920, a ales din sânul ei o Comisiune de unificare din 15, care la 2 noiembrie 1920 a prezentat un „ante-proiect de lege pentru organizarea Bisericii autocefale Ortodoxe Române".

Ținând seama de acest proiect Ministerul Cultelor, ministru fiind Octavian Goga, a prezentat un proiect al ministerului (1921), care urma a fi supus Parlamentului. Nu s-a făcut acest lucru întrucât s-a considerat oportun și legal să se elaboreze mai întâi o Constituție și apoi legea comună.

Constituția din martie 1923 a stabilit principiile de organizare ale Bisericii Creștin Ortodoxe din tot cuprinsul Regatului, și anume:

1. „Organizațiune unitară, cu participarea elementelor ei constituitive, clerici și mireni".

2. „Dreptul de a-și reglementa, conduce și administra — prin organe proprii și sub controlul Statului — chestiunile sale religioase, culturale, fundamentale și epitropicești".

Pe baza acestor principii constituționale ministrul cultelor, Constantin Banu elaborează un nou proiect de Lege și Statut.

Din examinarea și utilizarea celor trei proiecte: Octavian Goga (1921), Constantin Banu (1923) și proiectul oficial al Bisericii (1923), prin eliminarea dispozițiilor excepționale pe seama uneia sau alteia dintre Bisericele provinciale, prin punerea de acord a principiilor constituționale cu cele ierarhice și prin precizarea raporturilor dintre Stat și Biserică, în ce privește ajutorul material, ministrul cultelor Alexandru Lapedatu a alcătuit anteproiectul Legii și Statutului de organizare a Bisericii, care a fost prezentat Parlamentului pentru aprobare și care a fost apoi sancționat prin Decretul regal nr. 1402 din 4 mai și publicat în M.O. nr. 97 din 6 mai 1925.

Proiectul se prezintă din două părți: o Lege specială, care statornicește principiile organizațiunii unitare a Bisericii Ortodoxe Române și un Statut care cuprinde modalitățile după care Biserica își

va exercita dreptul de a reglementa, conduce și administra — prin organe proprii și sub controlul Statului — chestiunile sale religioase, culturale, fundamentale și epitropicești. Asadar de o parte: principiile, care țin de competența Parlamentului și de altă parte: modalitățile, care țin de competența Bisericii, părți unite pentru a putea căpăta putere de lege.

LEGEA determină poziția Bisericii în lăuntru Statului față de celelalte culte (dominantă), stabilește poziția în afară față de celelalte Biserici ortodoxe (autocefală), stabilește arânduirea canonică și administrativă și arată organele prin care se asigură unitatea de conducere și de organizare a Bisericii.

Unitatea de conducere e asigurată prin organele cărmuirii centrale: Sf. Sinod, Congresul Național Bisericesc și Consiliul Central Bisericesc. Unitatea de organizare este asigurată prin uniformitatea organelor diferitelor părți constituive ale Bisericii: Parohia, Protopopiatul, Eparhia. În modul de constituire a organelor reprezentative, deliberative: adunarea parohială, adunarea protopopescă, adunarea eparhială, și executive: consiliul parohial, consiliul protopopesc, consiliul eparhial, se validează cele două principii canonice fundamentale ale viitoarei organizațiunii bisericești: principiul reprezentativ constituțional și principiul participării elementului mirean la conducerea afacerilor administrative ale Bisericii. Aceasta deoarece din toate aceste organe fac parte de drept clerici și mireni. Unitatea de organizație mai e asigurată și prin uniformitatea de constituire și de funcționare a instanțelor disciplinare și de judecată: consistoriul protopopesc ca instanță de fond, consistoriul spiritual eparhial ca instanță de apel și consistoriul spiritual central ca instanță de recurs.

Prin toate aceste dispoziții legale se validează principiile fundamentale ale organizațiunii unitare ale Bisericii noastre naționale.

STATUTUL cuprinde modalitățile potrivit cărora Biserica își va exercita dreptul de a reglementa, conduce și administra, prin organele sale proprii, afacerile religioase, culturale, fundamentale și epitropicești. Intocmit în proiect de Comisiunea de unificare bisericească și aprobat de Sf. Sinod pe baza principiilor cuprinse în Lege, cu scop de a determina precis modul de constituire, de funcționare, precum și atribuțiunile diferitelor organe reprezentative, deliberative și executive ale Bisericii, Statutul cuprinde două părți:

„SF. IOAN GURĂ DE AUR”

— Despre educația copiilor —

Nu voi înceta să vă rog și să vă îndemn aceasta: „să dați locul de căpetenie bunei educații a copiilor voștri”.

Dacă îți iubești copilul tău, dovedește-o aceasta prin buna educație pe care i-o dai. Să fie deci preocuparea noastră în a ne forma și a ne îndruma atât pe noi înșine cât și pe aceia în concordanță cu ceea ce este corect.

Se spune că mărgăritarele când sunt scoase din mare sunt ca niște picături de apă. Dacă este prețuit pescarul de mărgăritare le ia îndată, le pune în palmă și după ce le învârtă și le freacă le face în cele din urmă să ia formă rotunjită.

Când însă se întăresc, atunci nu mai poate să le dea vreo altă formă. Și aceasta pentru că materialul moale, până a nu se întări poate să ia orice formă. După ce se întărește, nu-și mai permite ușor această proprietate. Precum deci, pictorii cu mare atenție și dibăcie își lucrează tablourile iar cioplitorii sculpturile, tot așa trebuie să facă și fiecare părinte și mamă pentru aceste minunate sculpturi care sunt copiii lor, purtând grijă de ei. În fiecare zi zăgrăvit stau în fața tablourilor lor și le colorează cum se cade. La fel fac și sculptorii. Scot ceea ce prisosește și adaugă ceea ce trebuie.

Așa să faceți și voi!
Ca niște sculptori să depuneți toată străduința așa încât să faceți din copiii voștri minunate sculpturi care să se asemeze cu Dumnezeu. Vor deveni așa însă dacă veți scoate din ei ceea ce este inutil și veți adăuga ceea ce folosește...

Pentru averile care trebuie să le dăm copiilor purtăm de grijă nu însă și de sufletele lor.

Vezi nesăbuit!
Cultivă mai întâi sufletul copilului tău și după aceea vor veni și toate celelalte. Când sufletul

copilului nu este virtuos la nimic nu-i vor folosi banii, iar când sufletul este virtuos, cu nimic nu-i va vătăma sărăcia. Vrei să-l lași pe copilul tău bogat (atunci când mori)? Învață-l să fie om bun. Cu acest lucru și cu moștenirea pe care i-o vei lăsa se va întreține, și chiar dacă nu va avea atâta bogăție cu nimic nu va fi mai prejos decât cei ce au. Dacă însă el va fi un om rău iar tu-l lași avere nemăsurată, nu-i vei putea lăsa și paza acesteia și astfel îl vei face să fie într-o stare mai rea decât acela care este în mare sărăcie.

Pentru copiii care nu se educă de la bun început este mai preferabilă sărăcia decât bogăția, pentru că aceasta fără să o vrea el îl va menține în virtute, în timp ce bogăția și să o vrea el, nu-l va lăsa să se găsească în cuminenție, ci o va diviniza și îl va distruge și-l va duce în multe necazuri. Pentru că averile chiar dacă sunt multe și de mult preț, dacă cel ce le are nu este înțelept, toate se vor pierde și vor dispărea împreună cu cel ce le are și îi vor produce aceluiași mare durere. Dacă însă sufletul are noblețe și convenită cuminenție, chiar dacă nu are nimic material (bogății) ușor va dobândi toate bunătățile.

Să fim deci cu luare aminte nu cum să dobândim bogății de aur, de argint sau alte asemenea, ci cum să devenim copiii noștri mai bogăți în evlavie, în știință și virtute, cum să nu aibă multe necazuri și cum să nu fie robiți de poftele frumuseții și plăcerilor tineretii. Mulți dintre părinți, de multe ori, fac toate și întreprind orice pentru ca să dobândească copilul lor un cal bun, o casă frumoasă, un ogor de mare preț. Dar cum să devină sufletul lui bun și voiața lui cucernică nu se îngrăiesc de loc.

Abia se naște copilul și părințele se gândește prin orice mijloc, nu cum să-l îndrume viața lui spre cele bune ci cum să-l împodobească și să-l îmbrace în haine aurite. De ce faci aceasta omule? Pentru ce-i pui podoabe la gât? De la un pedagog înțelept are nevoie ca să fie condus spre cele bune și nu spre cele deșarte.

Nu este oare ciudat să trimitem copiii noștri la meșteșuguri și la școală și să facem orice pentru acest scop, dar nu-i educăm și cu învățătura și cu frica Domnului? Pentru aceasta cu siguranță noi vom seceră cei dinții roadele... Până când vom fi trupuri, până când ne vom apleca tot spre pământ. Toate trebuie să le vedem pe al doilea plan față de grija copiilor și față de educarea lor cu învățătura și cu frica lui Dumnezeu. Dacă copilul știe de mic să gândească corect a dobândit o bogăție mai mare și mai strălucită decât orice bogăție și slavă.

Nu-ți va folosi la nimic atâta străduință să-l înveți pe copilul tău meșteșugul și educația profană cu care să poată câștiga bani, dacă nu-l vei învăța arta de a putea să disprețuiască banii. Dacă vrei să fie bogat așa să faci. Pentru că bogat nu este acela care are nevoie de bani mulți și care se înconjoară de multe bogății peste măsură, ci acela care nu are nevoie de nimic. Aceasta învață-l pe fiul tău, aceasta arată-i-o, și va fi cel mai bogat. Nu căuta cum să reușești să-l faci să se preocupesească în cunoștințele lumesti, cum să devină sălăv, ci din contră gândește-te în ce chip să-l înveți să disprețuiască slava pământească și prin aceasta el va putea să devină și mai strălucit și mai mărit. Acest lucru poate să-l faci și bogatul și săracul, aceasta nu se învață de către nimeni cu dascăl nici cu reguli precise ci cu cuvintele cele dumnezeiești. Nu

(Continuare în pag. a 4-a)

Traducere de
Arhid. Visarion Bălțat

TERTULIAN — opera

4. Scrieri morale și disciplinare.

În acest grupaj de scrieri (16), Tertulian este preocupat fie de o problemă morală, fie de una disciplinară bisericească sau de împăcarea în urma ivirii unor neînțelegeri practice între creștini și păgâni.

Ad martyres. (Către martiri). Datează din anul 197 și este cea mai veche dintre scrierile lui Tertulian. Este scrisă când el era în plină vigoare ortodoxă și ne-o lasă în 6 capitole. Ea este adresată creștinilor aflați în închisoare. Pe aceștia îi îndeamnă la o viață pasnică și la îndurarea morții pentru credința lor.

De spectaculis. (Despre spectacole). În această scriere Tertulian ne dă răspuns la următoarele întrebări: „Creștinii pot asista la spectacolele păgâne: la stadion, la teatru, la amfiteatru, la serbările oficiale date în cinstea vreunui zeu la templu? „El răspunde categoric: NU! Creștinii nu trebuie să le frecventeze. Toate spectacolele păgâne sunt imorale și idolatre. Ele sunt și o pierdere de vreme și le dovedește acestea cu citate din Sf. Scriptură. El le cere să admire luptele martirilor și întreg conștiința de suferință și fapte alese pentru Iisus. Și aceasta este o scriere de începuturi (197) și este adresată catehumenilor.

De oratione. (Despre rugăciune). Tot catehumenilor se adresează și această scriere. Sunt de fapt instrucțiuni pentru ei. În ea explică amănunțit rugăciunea domnească (Tatăl nostru). Această rugăciune este un mănunchi de adevăruri creștine aflate și în Noul Testament. Prezintă apoi condițiile morale, fizice și liturgice pe care trebuie să le aibă o rugăciune bună. În partea finală înfățișează roadele minunate ale rugăciunii. Scrierea este importantă și formează o parte din istoria cultului creștin. Este scrisă între 200—206.

De patientia. (Despre răbdare). Răbdarea este necesară în toate cele ce se săvârșesc pentru Dumnezeu, încât nici un precept și nimic plăcut Domnului nu se poate realiza fără ea. Prin răbdare, Tertulian înțelege dispoziția omului de a suferi pentru Dumnezeu orice nenorocire. Această răbdare vine de la Dumnezeu care îndură orice vorbire rea a creaturilor sale. Este mai mult o mărturisire individuală, este o nevoie pe care singur și-o împlinește. El face deosebire între răbdarea creștinilor și apatia stoicilor. Arată foloasele mari ale acestei virtuți de-a lungul istoriei; modele de răbdare: Dumnezeu, Mântuitorul și Sfinții. Este scrisă între 200—206.

De penitentia. (Despre pocăință). În această scriere Tertulian tratează despre sensul pocăinței și felurile ei. Este adresată catehumenilor și celor slabi în credință. În prima parte vorbește despre pocăința care trebuie făcută înainte de botez, iar în a doua parte despre pocăința post-batismală. Tertulian admite ca eficace numai pocăința după botez. Pentru acest motiv el a intrat în conflict cu Biserica. Mai mult el cerea o mărturisire publică.

De cultu feminarum. (Despre împodobirea femeilor). Cere femeilor creștine să nu se lase amăgite de obiceiurile păgâne. Le îndeamnă să se poarte curate. Îmbrăcămintea și orice împodobire a lor să fie simplă. Dă apoi sfaturi pentru îngrijirea trupului și a feței. Face o critică cochetăriei femeilor arătând că haina cea mai potrivită pentru fiicele Evei este pocăința. Este scrisă înainte de a trece la montanism între anii 200—206.

Ad uxorem. (Către soția sa). În această scriere face considerații asupra căsătoriei. Este împărțită în două cărți. În prima el se adresează soției sale și-i spune să nu se mărită după moartea lui. Deși Tertulian propune abstinența și consideră căsătoria ca un bun inferior și prilejuitoare de orice rău, totuși vorbește de ea cu stimă considerând-o ca o taină sfântă și deci indisolubilă. După el adulterul nu pricinuiește ruperea căsătoriei. În a doua parte se ocupă de căsătoria a doua. Tertulian îi spune soției sale că dacă vrea să se căsătorească să ia de soț un creștin. După cum vedem, admite a doua căsătorie, dar cu rezerve. El combate căsătoriile mixte. Căsătoria cu un păgân aduce mari neajunsuri: trăind în comun cu un păgân faci ceea ce face și el și poți merge până la abjurarea credinței. Este scrisă între 200—206.

De virginibus velandis. (Despre acoperirea fecioarelor). Scrierea aceasta face parte din cele ce privesc modestia îmbrăcămintei (mai înainte a tratat în „De cultu feminarum”). Femeile își acopereau capul atât în Biserica cât și pe stradă. La tinerele fete nu era acest obicei. De aceea Tertulian le îndeamnă să poarte voal, asemenea femeilor măritate. Numai așa își vor putea păstra fecioria, îmbrăcându-se cu hainele podoarei. Este scrisă pe la anul 200.

De pallio. (Despre manta). În această scriere justifică schimbarea togei de cetățean roman cu mantaua de filozof, numită palium. Acesta era un înveliș de pânză pe care îl purtau filozofii și aceștia. Îmbrăcându-o a fost luat în răs: „din cal a ajuns asin”. Atunci el începe să arate avantajele pentru trup ale acestei mantele. Este o scriere mai mult satirică și de ocazie. Este plină de fantezie și de retorism.

De exhortatione castitatis. (Despre îndemnul la castitate). Este adresată unui prieten care rămăsese văduv și pe care îl îndeamnă să nu se mărită căsătorească. Combate deci căsătoria a doua și mai ales

perienței embrionare: dacă nu e un bine în sine să se facă, să nu se facă!“. Însă simplele „renunțări” ocazionale nu sunt suferințe. E nevoie de o morală, care să fundamenteze temeinic valoarea ființei umane și semnificația vieții.

Această morală nu poate fi decât cea ortodoxă. Și ea trebuie afirmată. Căci numai bazată pe o morală ortodoxă, bioetica va putea răspunde optim la marile probleme pe care le ridică știința contemporană.

S-a auzit adesea, din rândul oamenilor de știință, glasuri acuzatoare la adresa Bisericii noastre, că nu poate și nu e interesată să răspundă acestor probleme actuale. Așa se exprimă o lucrare de bioetică apărută recent: „Fascinația imposibilului. Bioetica”, semnată de Constantin Maximilian, Ștefan M. Milcu și Silvyen Poenaru. Iată ce spune unul din autori: „Biserica Ortodoxă este liniștită. Abia se trezește din lungul somn comunist.

Nici biotehnologiile nu au trecut dincolo de pragul intențiilor. Oricum, ea nu are forța de a impune poziții clare”. No comment!

Vom căuta, în articole viitoare, să arătăm că învățătura Bisericii Ortodoxe oferă cele mai serioase temeuri pentru a fundamenta o bioetică autentică și că poate răspunde marilor probleme ce frământă lumea științifică, dar și omenirea, în general. O bioetică pentru care viața, ca dar și revelația, este valoarea fundamentală și în care suferința, sexualitatea și moartea își găsesc semnificația profundă.

4 Această idee a fost emisă cu ocazia Colocviului Internațional de Bioetică, cu tema: „Știința și etica orientate spre om”, organizat la Milano, în 7—10 aprilie 1988.

5 V. R. Potter — „Bioethics, Bridge of the Future”, Prince-Hall, Englewood Cliffs, 1971.

6 C. Viafora — „Douăzeci de ani de Bioetică. Un cadru istoric

și sistematic”, Padova, 1990, p. 7 F. Compagnoni — „Validitatea și actualitatea conceptului de natură umană în chestiunea ingineriei genetice”, în vol. „Teologia e bioetica laica”, îngrijit de L. Lorenzetti, Bologna, 1994, p. 51—52.

8 C. Maximilian, Șt. M. Milcu, S. Poenaru — „Fascinația imposibilului. Bioetica”, Editura pentru Tineret și Sport — Editis, București, 1994, p. 173.



Harul necreat după Sf. Grigorie Palama

(Urmare din pag. 1)

este pogorârea și sălășliuarea acestuia înăuntrul credinciosului (Ioan 14, 23).⁴ Har necreat este Hristos, care „stă la ușă și bate” (Apoc. 3, 20). Este Duhul Fiului lui Dumnezeu care striga în inimile noastre „Avva, adică Tată” (Gal. 4, 6). Har necreat este slava Schimbării la Față, suflarea Cincizecimii, energia Duhului Sfânt care-l naște din nou pe om prin Botez și-l unește pe acesta cu Trupul lui Hristos prin dumnezeiasca Euharistie (I Cor. 12, 13).⁵ Har necreat este viața lui Hristos înăuntrul credinciosului și viața credinciosului în Hristos.

Respingerea harului necreat înseamnă refuzul legăturii personale și a comuniunii cu Hristos. Acest refuz duce la pierderea comuniunii posibile cu El în Dumnezeu Treimic. Harul necreat ca energie personală a lui Dumnezeu, nu se desparte de el, ci-l unește pe om cu El.⁶ Prin harul necreat se înlătură orice element interpus între Dumnezeu și om, se dă la o parte litera care ucide și se face loc duhului care face viu. Se desființează legea robiei și se introduce libertatea înfierii, se trece umbra și vine Persoana. Harul lui Dumnezeu îl apropie pe om de Biserica și-l cheamă pe acesta la o viață nouă. Această chemare presupune răspuns. Când chemarea este refuzată, devine zadarnică. Când harul nu găsește răspuns, rămâne deșert (I. Cor. 15, 20). Când omul răspunde chemării pe care i-o adresează Dumnezeu prin harul Său, atunci harul lui Dumnezeu se sălășliuște lucrător înăuntrul lui și aduce rod.

Harul necreat l-a unit pe om cu Dumnezeu, care este izvorul vieții, înlăturând moartea și aducând adevărată viață. În acest fel, se realizează prin harul necreat restaurarea ontologică a omului. Trebuie să spunem, însă, că harul necreat nu se păstrează independent de Dumnezeu, nici nu se depozitează înăuntrul naturii create a omului, ci se experiază și se comunică. Cu alte cuvinte, biruința împotriva morții și participarea la noua viață nu se dobândește în mod magic și nici nu se menține în mod mecanic, ci se trăiește în mod mecanic, ci se trăiește înăuntrul naturii create a omului, ci se experiază și se comunică. Cu alte cuvinte, biruința împotriva morții și participarea la noua viață nu se dobândește în mod magic și nici nu se menține în mod mecanic, ci se trăiește înăuntrul naturii create a omului, ci se experiază și se comunică.

participarea la moartea lui Hristos are ca și consecință pentru viața prezentă umblarea întru înnoirea vieții, iar pentru cea viitoare, trăirea întru înnoirea existenței. „Deci, ne-am îngropat în el, în moarte, prin Botez, pentru ca, precum Hristos a înviat din morți, prin slava Tatălui, așa să umblăm și noi întru înnoirea vieții. Căci dacă am fost altoiți pe el prin asemănarea morții, atunci vom fi părtași și ai învierii Lui” și „dacă am murit împreună cu Hristos, credem că vom și viețui cu El” (Rom. 6, 4—5, 8).

Atunci când credinciosul trăiește mistic și moral moartea și învierea lui Hristos și-L are pe Hristos viu și lucrător înăuntrul lui, atunci este părtaș comuniunii harului dumnezeiesc necreat.

Harul lui Dumnezeu nu se află numai în Tainele Bisericii, ci și în chemarea pe care Hristos i-o adresează personal omului ca să-și ia crucea și să-și urmeze Lui. Harul lui Dumnezeu nu-l scutește pe om de la jertfă, pentru că de fapt, se împărtășește numai prin jertfă.⁷ Dacă omul nu-și jertfește sinele său (eu), nu poate avea harul lui Dumnezeu în viața sa. De altfel, după cum scrie Sf. Grigorie Palama, prin Taine nu ne hrănim numai duhovnicește, ci „ne învățăm să fim părtași virtuților și patimilor lui”.⁸ Deci, harul lui Dumnezeu nu trebuie să fie căutat numai în Botez sau în dumnezeiasca Euharistie, ci și în viața care se trăiește după modelul Botezului sau al Sf. Euharistiei.

Tainele Bisericii și viața omului cea trăită după modelul Tainelor și a poruncilor lui Hristos, constituie cadrul deplin al manifestării harului necreat în vederea unei legături personale cu Dumnezeu, posibilă pentru om. Sf. Grigorie Palama a fost „provocător al harului” pentru că a experiat puterea lui restauratoare și a simțit puterea lui energică. Viața lui, ca viață de asceză și sfintește, contemplativă și practică, nu poate fi înțeleasă altfel, decât numai în lumina harului necreat al lui Dumnezeu.

4 Idem, *Despre împărtășirea dumnezeiască și îndumnezeitoare*, 19, ed. cit., p. 153—154 (vezi și în Filoc. rom. vol. VII) și *Către Akidîn*, VII, 14, 3, mms. Bodl. Land., gr. 87, fila 336a;

5 Idem, *Despre împărtășirea dumnezeiască și îndumnezeitoare*, 3, p. 139—140.

6 Idem, *Aratari*, (Theofanes), 19, ed. cit. p. 244—245.

7 vezi, D. Bonhoeffer, *Hachfolge*, München, 1964, p. 20.

8 Sf. Grigorie Palama, *Omilia* 56, 10, ed. lui S. Oiconomu, Atena 1861, p. 221.

BIOETICA...

(Urmare din pag. 1)

tică sau ideologică. În timpul celui de-al doilea război mondial, medicina s-a văzut dezarmată. Medicii au aplicat eutanasia activă, au făcut inadmisibile experiențe pe oameni, iar savanții au căutat să justifice științific superioritatea rasei ariene. Azi, într-o țară suprapopulată, cum este China, avortul provocat are caracter de obligativitate. Din a ceeași considerente, în alte țări, liberalizarea avortului provocat e completată de o vastă rețea contraceptivă. Ca expresie a neo-malthusianismului contemporan, și în țara noastră s-au înființat numeroase centre de planificare familială.

A fost resimțită, mai ales în medicină, dar și în ingineria genetică, nevoia restabilirii demnității ființei umane, amenințată de dezvoltarea biotehnologiilor. Astfel, chiar de la început, bioetica s-a aflat în interiorul raportului dintre „puterea” tehnico-științifică și „responsabilitatea” etică, intrucât „materialul” cercetării biomedicale și biogenetice este omul însuși.

Imperativul era cu atât mai stringent, cu cât rezultatele ingineriei genetice pot fi catastrofale. Transferul de material genetic de la o celulă la alta poate duce la înlăturarea unei maladii grave. Dar poate duce și la malformații încă greu de imaginat. Și odată rezultat niște „monștri”, cum va reacționa omenirea? Îi va lichida? Sunt și oameni în același timp. Îi va lăsa să supraviețuiască? Maladia se transmite ereditar. Dacă asemenea ființe vor manifesta o rezistență mai mare decât omul actual, omenirea va supraviețui prin aceste exemplare? Iată întrebări care ne înfricoșează și care au făcut să se pună interdicție categorică asupra experiențelor pe celulele sexuale (gameți). Dar va fi respectată interdicția?

Iată puținele din motivele care au văzut necesară introducerea unei etici, în virtutea căreia să se restabilească o ierarhie de valori în sfera cercetării biologice. De altfel, bioetica a fost înțeleasă ca o încercare de a arunca o „punte” peste abisul ce separa lumea „faptelor științifice” și cea a „valorilor etice”. În sensul acesta, lucrarea lui Van Rensselaer Potter: „Bioethics, Bridge to the Future”, care utilizează pentru prima dată termenul „bioetică”, avea o valență profetică.

S-a cerut adesea oamenilor de știință să renunțe la „experiențele periculoase”. „Cum se renunță la anumite experiențe sau produse chimice și nucleare pentru că sunt prea periculoase, chiar dacă oferă avantaje pentru viitorul omului, așa și în cazul ex-

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

Sâmbătă, 1 aprilie 1995 — a acordat un interviu pentru Televiziunea Română, **Viata Spirituală**, realizat de redactorul Mihaela Serșun.

În după-masa aceleiași zile a primit în vizită pe Dl. Sorin Dumitrescu — pictor care a participat la Serbările Ortodoxiei organizate de Liga Studenților Ortodocși din Sibiu.

Duminică, 2 aprilie — a participat, în Sala Senatului Universității din Sibiu, ca invitat, la Colocviul „Toleranță și Diplomație”.

În cadrul acestui Colocviu a susținut o Conferință pe tema mai sus menționată.

În după-masa aceleiași zile a primit pe ambasadorul Poloniei la București, dl. Bogumil Luft, împreună cu soția și Consilierul cultural al Ambasadei, dl. Jerzy Kotlinsky.

Joi, 6 aprilie 1995 a participat la Patriarhia Română din București la o discuție cu un grup Parlamentar NATO, condus de vicepreședintele acestei organizații Dl. Xavier Ruperes.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române au mai participat, P.F. Patriarh Teoctist, I.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu al Banatului, P.S. Teofan Sinaitul, episcop vicar patriarhal și Pr. prof. Dr. Dumitru Popescu, Decanul Facultății de Teologie din București.

Sâmbătă, 8 aprilie 1995 — a plecat la Geneva, la Centrul Patriarhiei Ecumenice, Chambesy, pentru o consfătuire în cadrul Comitetului pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod Ortodox.

Duminică, 9 aprilie a.c., a participat la Sf. Liturghie în Biserica ortodoxă română din Geneva. A predicat și a stat de vorbă cu credincioșii. La Geneva s-a întâlnit cu preoții români Virgil Vălcu, Ioan Saucă, Viorel Ioniță, și Ioan Bria.

Duminică, 16 aprilie 1995 — „Duminica Florilor” a slujit Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană. La momentul potrivit a hirotonit întru preot pe seama Capetei Spital Medias, Protopopiatul Medias pe Diac. Guliman Romeo. La sfârșitul Sf. Liturghii a rostit cuvânt de învățătură.

Luni, 17 aprilie 1995 — acordă un amplu interviu pentru postul de Televiziune B.B.C. Londra.

Marti, 18 aprilie 1995 — a acordat un interviu telefonic, cu ocazia sărbătoririi Sf. Paști, pentru Radio Australia — Melbourne, în limba română, interlocutor fiind preot Coman Dumitru.

Miercuri, 19 aprilie 1995 — a acordat un interviu domnului Ioan Vulcan, corespondentul postului Radio-România Actualități, legat de sărbătoarea Sfintelor Paști.

Joi, 20 aprilie 1995 — a primit o delegație de la Universitatea Bath din Anglia, alcătuită din două profesoare și 5 studenți, însoțite de pr. prof. dr. Jivi Aurel de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

În aceeași zi a acordat un interviu pentru Televiziunea din Brașov cu ocazia Sf. Paști. A publicat în ziarul „Rondul” două articole, unul „Despre Săptămâna Patimilor”, și altul despre „Săptămâna Luminată”.

În după-masa aceleiași zile a slujit Vecernia la Catedrala mitropolitană, la Denia celor 12 Evanghelii.

Vineri, 21 aprilie 1995 — a acordat un interviu pentru Radio Cluj și un interviu pentru Televiziunea prin Cablu C.J.R.D. Baia Mare.

A slujit la catedrală Prohodul Domnului.

Sâmbătă, 22 aprilie 1995 a acordat un interviu, Tv. Târgul Neamț, prin directorul general Vasile Zaharia.

Duminică, 23 aprilie 1995 — La ora 4 dimineața a slujit în Catedrala mitropolitană „Slujba Învierii”, înconjurat de un mare sobor de preoți și diaconi, urmată de Sf. Liturghie. A prezentat Pastorală adresată tuturor credincioșilor. După terminarea Sf. Slujbe, a invitat la o recepție, la Reședință, parohii slujitori și alți ostenitori ai Catedralei.

După masă, la ora 18,00, a slujit la Vecernie în Catedrală.

Marti, 25 aprilie 1995 — a treia zi de Paști a slujit la Parohia ort. română „Sf. Nicolae” din Agnita, prot. Agnita, care a împlinit 200 de ani de existență. Cu această ocazie a sfințit o clopotniță și un clopot.

La momentul potrivit a hirotonit întru diacon pe tânărul Petian Gligor, absolvent al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

La sfârșitul Sf. Liturghii, pentru strădanile depuse și munca rodnică a acordat rangul de iconom stavrofor pr. Jurca Ioan și acte de apreciere episcopului, căntăreților, Consiliului Parohial, Comitetului Parohial și unui donator aflat în prezent cu domiciliul în S.U.A.

Miercuri, 26 aprilie 1995 — a primit în vizită pe Dl. Alfred Stirnemann, președintele Asociației „Pro Oriente” Viena, însoțit de Arhim. Ioan Irineu Mălinaș, vicarul episcopiei greco-catolice de Oradea.

Vineri, 27 aprilie 1995 — la Sf. Mănăstire Sâmbăta, cu prilejul hramului „Izvorul Tămăduirii” a slujit Sf. Liturghie la Altarul din pădure, înconjurat de un sobor de 39 preoți și cinci diaconi.

A hirotonit pe tânărul diacon Gligor Petian întru preot, pe seama parohiei Alămor, prot. Sibiu și pe monahul Justinian Momanu întru ierodiacon pe seama Mănăstirii Sâmbăta. La terminarea Sf. Liturghii a rostit cuvânt de învățătură.

Hramul de la Sâmbăta de Sus s-a bucurat de participarea câtorva mii de credincioși din zona Făgărașilor și împrejurimi.

Pr. Valentin Sicoe
secretar eparhial

Ajutor umanitar, la Medias

Receptivi, nu numai cu statul dar și cu lapta, la necazurile semenilor noștri, credincioși și slujitorii Bisericii noastre ortodoxe, din Arhiepiscopia Sibiului, sub direcția îndrumare a Inalt Prea Sfințitului nostru Arhiepiscop, Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Transilvaniei, au răspuns și răspund cu măsură practice la ajutorarea celor în suferință și nevoi. Demn de amintit este Fondul Filantropic Eparhial. Pe lângă acesta credincioșii și parohiile noastre au răspuns și răspund la multe cereri ale celor în necazuri și nevoi. La o asemenea cerere au răspuns favorabil credincioșii parohiilor ortodoxe române: Medias — Catedrala I, II și III, oierina, prin hotărârea Consiliului Parohial și aprobată de Inalt Prea Sfințitul nostru Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Antonie Plămădeală, al Transilvaniei, credinciosului Cătană Dan din Medias, Str. 9 Mai, nr. 6, jud. Sibiu, suma de 800.000 lei (adică opt sute mii lei), ca ajutor pentru operația ce urmează să i se facă, în străinătate, pentru transplant de rinichi. Suma a fost virată, de la parohia ortodoxă română Medias — Catedrala I, în contul bolnavului, deschis la Banca Dacia Felix, filiala Medias. La această sumă se adaugă și altele depuse personal, de către credincioșii noștri, în contul acestui bolnav.

Socotim acest ajutor ca o mică împlinire a poruncii Mântuitorului Iisus Hristos, de-a fi lângă durerile semenilor noștri, socotindu-l ca un ajutor direct adus Celui ce-a spus: „Bolnav am fost și M-ați ajutat!”

Protopop pr. Ioan Găban

Oaspeți de la Bath la Facultatea de Teologie din Sibiu

În perioada 20—25 aprilie s-a aflat în vizită de studiu la Facultatea de Teologie din Sibiu un grup de cinci studenți ale Facultății de Educație și Științe Umane din Bath (Anglia), condus de Doamna Prof. Heather Williamson, prodecan al acelei Facultăți și de Doamna Prof. Denise Cush. Pe timpul șederii la Sibiu studențele din Anglia au fost găzduite de colege ale lor de la Facultatea de Teologie de aici.

Vizita a debutat în dimineața Joi Mari printr-o prezentare a principalelor momente ale Săptămânii Patimilor în contextul general al Postului Sfințelor Paști, făcută de Pr. Prof. Liviu Streza, secretarul științific al Facultății de Teologie. După ce le-a fost arătată biblioteca și muzeul, membrele grupului au fost primite de către I.P.S. Sa Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Transilvaniei, care le-a vorbit despre semnificația schimbărilor din ultimii ani pentru viața bisericească de la noi, stăruind asupra rosturilor introducerii educației religioase în școli și a activităților sociale ale Bisericii, care au avut ca rezultat și apariția unor secții noi la facultățile de teologie.

După ce au asistat la denia celor 12 Evanghelii la biserică aflată încă în construcție din Piața Prahova, vizitatoarele din Anglia au fost prezente la slujba Prohodului Domnului și la cea a Învierii în Catedrala mitropolitană din Sibiu, după care au participat la recepția de la reședința mitropolitană. A doua zi a Sfințelor Paști, însoțite de colege ale lor de la Facultatea noastră de Teologie, cadrele didactice și studențele de la Bath au poposit la Mănăstirea Râmet, unde au asistat la Sfânta Liturghie și au vizitat apoi biserica veche, muzeul și atelierul de covoare, bucurându-se de cunoscuta ospitalitate a comunității, conduse de maica stareță Ierusalima, a acestui vechi așezământ monahal.

Pregătindu-se să devină profesoare de religie, studențele din Anglia au dorit să facă cunoștință cu felul în care această disciplină se predă la noi, lucru care s-a realizat prin vizitarea Liceului Pedagogic „Andrei Șaguna” din Sibiu. Aici, Domnul Profesor Dumitru Gândilă, directorul școlii, a făcut o prezentare generală a procesului de învățământ în liceul pe care îl conduce, arătând și schimbările care s-au produs după decembrie 1989. La clasele a IX-a și a X-a, vizitatoarele din Anglia au asistat la orele de religie ale Părintelui Diacon Achim Băcilă.

În cadrul unei întâlniri la Facultatea de Teologie, Diacon Prof. Dorin Oancea a vorbit despre locul disciplinei Istoriei Religioase în învățământul teologic de la noi și despre raportul dintre Creștinism și alte religii. Pr. Prof. Ilie Moldovan a împărțit din preocupările P.C. Sale privind ecoteologia și a prezentat punctul de vedere ortodox privitor la unele probleme care confruntă societatea vremii noastre. Despre pastoratia și educația religioasă în mediul rural a vorbit preotul Nicolae Lăteșcu din parohia Dobârca.

La Institutul Teologic Protestant, secția evanghelică-luterană din Sibiu, Domnul Prof. Hans Klein a înfățișat activitatea acestei școli de teologie în zilele noastre și perspectivele unei cooperări ecumenice cu Facultatea de Teologie ortodoxă.

Vizita grupului de cadre didactice și studențe de la Bath la Facultatea de Teologie din Sibiu a constituit un bun început al unei colaborări între cele două școli în domeniul pregătirii cadrelor didactice pentru învățământul religios.

Aurel Jivi

Scrisoare deschisă din America

Primesc ziarul „Telegraful Român” de mulți ani. Mă ține în contact cu România și mai ales cu Biserica Ortodoxă de acolo. Deși sunt născut în America, — dar am făcut studiile teologice la Sibiu și București, — întotdeauna soarta Bisericii Ortodoxe și țara în general, mi-au fost aproape de inimă. În timpul războiului, am predicat în continuare la „Vocea Americii” și „Europa Liberă”. Când a fost vorba de-a veni într-ajutorul fraților suferinzi, am făcut tot posibilul de a le ameliora suferințele, trimițând ajutoare de îmbrăcăminte, mâncare și medicamente când era cazul.

Fiți asigurați că românii din America își iubesc originea și fac tot ce este posibil pentru a promova interesele milenare ale românilor aici, în America.

Ne-a bucurat că am putut facilita călătoria Părintelui profesor dr. Mircea Păcurariu vara trecută aici, în America. Ne-a plăcut seria de articole cu impresiile de aici. Românii din țară și-au putut da seama de situația Bisericii Ortodoxe Române din America. Totodată ne-a părut bine că am putut fi de folos I.P.S. Antonie Plămădeală și P.C. arhimandrit Sofian Boghiv pentru îngrijirea lor medicală.

Ceea ce ne întristează este faptul că se face atâta prozelitism neoprotestant în România. Mulți din acești sectanți au emigrat în America, și în România își continuă prozelitismul.

Aici în America, unde sunt peste 5 milioane de ortodocși de diferite origini etnice, cu aproximativ 50 episcopi, 3.000 preoți și peste 2.500 biserici, suntem în curs de-a ne uni într-o singură Biserică ortodoxă. Sunt multe probleme, nu se va întâmpla deodată, dar direcția în acest sens este definită. Personal public un ziar „Orthodox Unity” în acest scop. Aceasta nu înseamnă că ne vom lăpăda de Biserica mamă sau vom uita neamurile noastre de acolo, dar vom fi în stare să le fim și de mai mare ajutor, uniți.

Preoții ortodocși de acolo au o grea, dar importantă misiune, de-a face credința viabilă în viața credincioșilor, ca să-i apere de sectari și să asigure viitorul ei. Trecut-a timpul când Biserica era chemată numai să boteze, să cunune și să înmormânteze pe membrii ei. Trebuie să predicăm pe Hristos Mântuitorul nostru, care a venit între noi să ne mântuiască.

Hristos a înviat!

Preot pensionar Vasile Hașegan,
Cleveland, Ohio.

„Sf. Ioan Gură de Aur” — Despre educația copiilor —

(Urmare din pag. a 3-a)

dori să trăiască copilul tău aici viață îndelungată (în plăceri) ci să trăiască acolo (în cer) viață fără de grijă și fără de sfârșit.

Hărăzește-i lui lucrurile cele mari și nu pe cele mici. Ascultă-l pe Pavel care zice „să fie creșcuți copiii în învățătura și frica Domnului” (Ef. 6, 4).

Sunt de folos exemple, și nu vorbe, pilde și nu îndemnuri, fapte și nu idei. Acestea aduc împărăția lui Dumnezeu, acestea dăruiesc lucrurile cele bune. Nu cultivă numai mintea (copilului) ci curățeste-i și sufletul. Aceasta n-o spun însă ca să te împiedic să studiezi și să-l înveți așa și pe copilul tău ci să te înveți să dai atenție numai celor vrednice de învățat. Să nu-ți închipui cumva că învățăturile ce vin din Sf. Scriptură sunt folositoare nu

mai pentru cel ce este monah. Dimpotrivă aceste exemple sunt mult mai folositoare copiilor care se pregătesc pentru viață. Dar precum atunci când trimitem copiii noștri la școală, avem pretenția să învețe lecțiile lor, tot așa să facem și când îi trimitem la biserică, ba mai mult să-i însoțim chiar noi.

Pentru că nu-i de ajuns să-l îndemnăm pe alții să meargă (la biserică). Noi înșine să-i luăm de mână și să mergem acolo și să ne străduim ca ei să păzească cele ce au auzit și au învățat. Și părintele care va învăța acestea va deveni mult mai bun și va educa el însuși mult mai bine, nu din alt motiv ci pentru că nu va vătăma pe copilul lui cu exemplul său rău.

Așa se va îndrepta mult și copilul său.

Semnalăm... Semnalăm...

Despre morți se vorbește numai de bine, spuneau strămoșii noștri latini (**De mortuis nil nisi bene**). E înțeleaptă zicala, pentru că morții nu se mai pot apăra. Asta când ar avea ce apăra!

Se va înțelege ușor de ce ne-am introdus prin cele de mai sus, dorind să semnalăm un articol semnat Cornel Ungureanu în „România literară” (8, 1995, p. 14—15) și intitulat **CONSTANTIN VIRGIL GHEORGHIU ȘI MOMENTELE (NE)FASTE ALE ROMÂNULUI**. Pe părintele Constantin-Virgil Gheorghiu l-am cunoscut și eu în casa unui mitropolit grec rezident la Geneva, Emilianos Timiadiș. Eram împreună cu mitropolitul (pe atunci, apoi un viitor patriarh) Justin Moisescu. După aceea Constantin-Virgil Gheorghiu va scrie o carte murdară — nici roman, nici eseu, nici reportaj — în care eroul va fi tocmai mitropolitul Justin, ușor de identificat și, dacă îmi aduc bine aminte, chiar numit.

La Geneva Constantin-Virgil Gheorghiu a îngenuchiat în fața mitropolitului Justin cerându-i într-un gest, excesiv de umilit, iertare și binecuvântare. N-am prea înțeles de ce și, cred că nici mitropolitul n-a înțeles. Mai târziu am înțeles că scriitorul își asigura iertarea pentru cartea pe care o scrisese despre mitropolit, dar încă n-o publicase!

Citind acum articolul lui Cornel Ungureanu, am înțeles că asemenea practici nu trebuiau să mire când veneau din partea „preotului-scriitor” Constantin-Virgil Gheorghiu de la Paris.

Cornel Ungureanu se ocupă doar de romanul „Ora 25”. Am citit-o și eu, în apus, în franțuzește, și am văzut și filmul făcut după ea. Cartea e tipărită acum și în România, în românește. O poate citi oricine. Ar fi bine să se aducă și filmul, pentru o și mai bună testare chiar în fața celor despre care se narează: românii. Am văzut filmul și în Franța și în Statele Unite, la televizor. Nu știu ce recepție va fi avut la public, direct, în cinematografe. America înghite orice, mai ales când eroul principal, țărănul român Iohann Moritz (!) e interpretat de... Anthony Quinn. Nu știu cum va fi fost receptat în Franța. Cartea a cunoscut însă un număr mare de ediții. Poate de aceea e mai mult decât interesant felul cum o prezintă la noi Cornel Ungureanu.

Ei bine, ne aflăm în fața unei prezentări care demitezează și pe autor și cartea lui. Cornel Ungureanu nu s-a lăsat intimidat de nume ca ale lui Gabriel Marcel și Mircea Eliade care au lădat cartea la vremea ei. Ba mai mult, ne descopere acum câteva lucruri pe care mulți nu le-au știut. Să nu ne referim la cele privitoare la credințele politice ale autorului până în 1944, nici la legăturile lui cu Eugen Cristescu. Marin Preda scria că romanul e prost. „La apariția cărții, scrie Cornel Ungureanu, nimeni nu a sesizat că autorul populează Ardealul cu o lume de imbecili”. Cornel Ungureanu se sprijină și pe opinia lui Virgil Ierunca: „Jurnalul lui Virgil Ierunca transcrie nu numai stuporea, ci și umiliția celui silit să accepte succesul acestei cărți românești. În definitiv, o carte foarte proastă (arată pe bună dreptate Virgil Ierunca) care falsifică imaginea culturii române” (p. 5, col. a II-a).

În toată povestea Cornel Ungureanu vede o „cacialma”. Dincolo de scriitura cărții pe care o rezumă ridiculizând-o, el mai sesizează două lucruri: titlul e „împrumutat” de la un volum de versuri tipărit de Alexandru Lungu în 1946, **Ora 25**, iar numele de Virgil Gheorghiu sub care a fost publicat romanul, e fals. Pe autor îl chema Constantin-Virgil Gheorghiu. În România a existat un alt scriitor, un poet, cu numele de Virgil Gheorghiu. Preluându-i numele, era ca și cum el ar fi fost și poetul. De aici vine și „cacialmauă” și „farsa”. Doi bibliografi onorabili, Florea Firan și Constantin M. Popa, într-un studiu recent, **Literatura diasporei**, îl fac astfel pe autorul romanului **Ora 25** și poet, atribuindu-i și opera poetului Virgil Gheorghiu, fapt pe care autorul **Orei 25** l-a provocat prescurtându-și numele! Să nu fi știut el de un poet cu numele Virgil Gheorghiu, contemporan cu el la București? Noi doar am însemnat, cu tristețe, ceea ce a constat Cornel Ungureanu care, desigur, n-are nici o vină în toată povestea.

În revista „Opinia națională” Dr. Augustin Deac semnează articolul: „Monstruosul genocid din 1848 împotriva românilor transilvăneni”. (Nr. 86, 20 martie 1995, p. 7). „Pe noi (românii) — spunea Avram Iancu — ne-au răsculat nerecunoașterea naționalității în politică, tiraniile și barbariile feudalilor și aristocraților transilvăneni maghiari pe care poporul în această epocă nu le-a mai putut suferi”.

Autorul arată că au fost și voci maghiare care recunoșteau dreptul românilor la autodeterminare, dar guvernul lui Kossuth a trimis unități militare împotriva românilor răsculați în Munții Apuseni, conduși de Avram Iancu. Așa s-a operat alipirea forțată a Transilvaniei la Ungaria. În județele de astăzi Covasna și Harghita au fost „rase de pe suprafața Transilvaniei, 230 de sate românești, peste 40.000 de români au fost înjunghiați, uciși cu armele sau spânzurați, alte zeci de mii de români fiind bătuți, schingiuiți, torturați și închiși”.

Așa s-a făcut „istoria”, dacă asta mai poate fi numită istorie! Și dacă asta mai poate fi evocată de foștii ocupanți de atunci ca sursă de drepturi!

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

ABONAMENTUL pe un an: 5000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.